„Ний" – Христо Смирненски

1. Основна тема в творчеството на Смирненски:

Смирненски е поет на болката и гнева на обезправените, възторжен изразител на революционния порив по справедливост.

2. Основен мотив в творбата:

- носи новото светоусещане за множеството, което заявява своите искания, недоволство и решимост за борба;

- мотивът за „тълпите" като истински носител на новото /Ние – а не Аз/;

- НИЙ /1л.мн.ч./ - визира целостта и потенциалната енергия на една хомогенна общност;

3. Двойственият, ценностно разположен лирически свят на стихотворението „Ний"

- лирическият свят в творбата е двумоделен и контрастен; в него животът властва над човека от социалните низини и го обрича на перманентна агония;

- НО бъдещето ще преобърне тази парадигма и ще направи страдалеца творец на своята съдба;

- в творбата човекът е деперсонализиран, представен като неделима част от множеството, от тълпата;

- ТЪЛПАТА е видяна като велика и градивна сила, страдаща в настоящето, но призвана да съгради хармонията на бъдещето;

- срещу обединеното „ний" стои подразбиращото се „те" – на онези, които имат властта и благата и които са желаните и щастливи деца на „майката земя";

- паратекстът гради представата за двойственост на света: „ние – те", „мащеха - майка", „тъма – лъчи", „смърт – живот";

4. Представата за „майката земя", изградена от стихотворението

- първото двустишие въвежда основното противопоставяне в текста – между майката земя и нейните отхвърлени деца;

- мотивът за родината майка има трайно присъствие в литературната ни традиция:

Възраждането – идеализира и сакрализира родното пространство и го вижда като „земен рай", цялостно и единно, въпреки робството.

Модерната поезия – достига до прозрението, че родината не е извън, а вътре в Аза, неделима част от неговия духовен мир.

Пролетарската лирика – раздвоява образа на родното; изконната представа за земята кърмилница е разколебана.

- родината майка е чужда, далечна, апатична към съдбата на своите бедни деца - лишила ги от топлина и обич, за тях тя се превръща в мащеха;

- животът на „бедните деца на майката земя" е видян като мъчително изтляване и угасване, като кръговрат на нищетата:

„и в шеметния кръг на земния си път,
жадувайки лъчи, угасваме в тъма…"

5. Смислови опозиции в стихотворението:

а/ антитезата „лъчи – тъма" противопоставя изконната жажда на човека да бъде щастлив в един светъл и хармоничен свят и обреченността му да агонизира сред руините на разпадащото се битие;

- Смирненски насочва към социалните основания за трагичното съществуване –светът е устроен несправедливо;

- светът е очертан чрез поредица от знаци на потиснатото, робско битие на социалните аутсайдери – „бич", „хомот", „робския закон на жълтия метал";

б/ оксиморонът „ бледни смъртници – родени за живот" е най-яркият словесен адекват на безсмислието на живота, на неговата несправедливост и обреченост;

- раждането и животът не само преминават под сянката на смъртта, но и ежеминутно се сливат с нея; така съществуването на човека от социалното дъно е видяно като

мъчително и безперспективно, една всекидневна агония сред ада на мизерията и нищетата.

в/ творците на блага – лишени от пълноценен живот /IV строфа/;

- онези, които творят благата и създават Живота, са лишени от блага; те са деца на неизменната нужда, свързана асоциативно с отказаната кърмеща гръд на „майката земя"

6. Метафорични и символни образи в творбата

- на мрачното и обречено човешко битие III-та строфа противопоставя идеята за величието и мощта на множеството /гласът на болката се трансформира в пророчески глас, в който звучи колективната сила и енергия на съзиданието/:

„А ний сме океан от огнени вълни,
величествен керван към светли висоти,
чрез нашите сърца вселената тупти,
живота се крепи на раменете ни…"

Океанът – устойчив знак на мащабност и мощ.
Огнени вълни – огънят като разрушителна стихия, но и като пречистваща съзидателна енергия.
Керванът – поставя в нов идеологически контекст старозаветния библейски мотив за пътуването на юдеите към Обетованата земя.
Така онеправданите са видени като могъща сила, която сътворява Историята.

7. Библейските мотиви за Обетованата земя и Страшния съд

- последните две строфи са отворени към бъдещето и градят оптимистичната визия за разрушително-съзидателния Апокалипсис;
Страшният съд – онагледен чрез образа на урагана, в чийто гръм „преплитат се ведно омраза и любов". Картината на предстоящата революция е озвучена от буреносен тътен и чертае параметрите на един грандиозен Апокалипсис, който ще изпепели,за да съгради. Пресътворение на света по законите на справедливостта.

8. Трансформираният образ на родината майка в края на стихотворението

- родината мащеха е призована да се обнови в пламъците на революцията, да изживее нравствен катарзис и „потъпкала греха, отърсила срама" да се трансформира в майка кърмилница за родните си деца;

- така земята ще се върне към изначалния си образ на съкровеност и топлота;

- финалният възглас „И ние сме деца на майката земя!"оповестява възстановената справедливост и затваря композиционната рамка.
„Тук и сега" –горчивото прозрение на множеството бедни и онеправдани за тяхното сиротство.
„Утре" – ще тържествува справедливостта.
Тази закономерна метаморфоза от ний-жертвите през ний-творците до ний-победителите е представена поетически чрез метафорите „стенещи вълни" – „огнени вълни" – „възбунени вълни".